

**ANDREJ RASPOR** / je dr. družbenih ved – upravljaljskih ved, uni. dipl. org. dela. Ima več kot 38 let delovnih izkušenj od tega več kot 20 na vodilnih mestih: vodja splošnih poslov in komisije za nadzor stroškov, direktor razvoja kadrov in za strateške projekte, podjetnik, ustanovitelj več start-upov, poslovni svetovalec. Mnenja je, da je treba akademsko delo stalno preizkušati na terenu. Avtor več znanstvenih, strokovnih monografij in uporabnih priročnikov ter raziskovalec ARRS projektov.

**Povzetek:** Tako kot večino storitvenih dejavnosti je tudi slovensko igralništvo zelo prizadelo zaprtje javnega življenja zaradi COVID-19. Podjetja so se različno lotevala reševanja, zato smo želeli ugotoviti katere rešitve so bile najbolj učinkovite. Namen raziskave je bil ugotoviti, kakšne ukrepe so sprejeli slovenski koncesionarji in kaj pričakujejo od države da jim bo pomagala. Raziskava je bila izvedena v času drugega vala COVID-19 med decembrom 2020 in marcem 2021. V anketiranje smo vključili vse slovenske ponudnike iger na srečo – skupaj 37 podjetij. Čeprav smo uspeli pridobiti zgolj 20 popolnoma ustrezno izpolnjenih anket so se na povabilo odzvali vsi največji ponudniki iger na srečo. Zato lahko sprejmemo ugotovitve kot relevantne. Ugotovitev naše raziskave je, da je pandemija COVID-19 močno prizadela slovensko igralništvo, kar se rezultira v velikem upadu poslovanja in prihodkov. Porast prihodkov in iger na srečo beležimo samo pri spletnih igrah na srečo, kar je tudi smiselno, glede na celotno situacijo. Podjetja so večino svojih zaposlenih poslala na čakanje na delo, kar je pripomogla tudi država s svojimi PKP-ji in drugimi oblikami pomoči. Drugače bi bila podjetja primorana odpuščati zaposlene. Slovensko igralništvo že leta beleži upad obiska in prihodkov. Spremembe, ki jih prinaša ponudba spletnih iger na srečo namreč narekujejo prilagajanje zakonodaje. Zato bo v prihodnje potrebno o tej dejavnosti odpreti širšo razpravo kakšno igralništvo si želi Slovenija.

**Ključne besede:** igre na srečo, COVID-19, upad prihodkov, čakanje na delo, Slovenija.

## POSLOVANJE SLOVENSKEGA IGRALNIŠTVA V ČASU COVID-19

### Uvod

Če se ozremo v zgodovino [1], je igra na srečo oz. sama igra starejša od človeštva; že živali so se igrale in se še igrajo. To pomeni, da igre na srečo niso moderen produkt. Tako kot je nekoč, tudi danes igra služi razvedrilu in duševni sprostitvi. S časom se je začela igra razvijati med igralci, strasti po zmagi in naposled želji po materialnem dobičku. Takrat so se začeli prvi pravi zametki igralništva, kakršnega poznamo danes (Casino di Venezia od leta 1638).

Danes se igre na srečo in strateške igre odvijajo predvsem v igralnicah širom sveta. Igralništvo, ki je danes zelo pomemben dejavnik turistične ponudbe, beleži konstantno rast, navkljub svetovni gospodarski krizi v letih 2008–2011 in tudi COVID-19. Razlika je le v tem, da se je igra na srečo iz igralnic in igralnih salonov, ki so bili zaprti preselila na svetovni splet.

Da je igralništvo lahko zelo pomemben dejavnik v razvoju turizma, gospodarski rasti, blagostanju in identifikaciji države, hkrati pa pomemben davčni vir, se zavedamo tudi v Sloveniji. Zaradi tega je bilo potrebno na tem področju razviti strategije, ki bi tak razvoj omogočale. Na deklarativni ravni, smo to področje začeli urejati 1995, ko je bil sprejet Zakon o igrah na srečo [2]. Vzpostavili so se nadzorni organi z Uradom za nadzor iger na srečo, kot krovnim organom. Liberalizacija leta 2001 je uredila status igralnic in igralnih salonov, vendar pa je na drugi strani dopustila da je naša država kar na gosto »posejana« z igralnicami in igralnimi saloni [3], predvsem na zahodni in severni meji. Pri urejanju tega področja so nekoliko spregledali možnosti, ki jih ponuja spletno igralništvo. Zato bi lahko rekli da je zadnje desetletje tudi desetletje izgubljenih igralniških priložnosti.

Slovensko igralništvo je bilo priča vzponu vse do gospodarske krize leta 2008. Od takrat dalje pa beležimo tako upad prihodkov, kot tudi števila zaposlenih v tej dejavnosti. Ob pojavu COVID-19 smo bili prvič priča, da se je igralnice in igralne salone za nekaj časa popolnoma zaprlo. Igralci so lahko dostopali do ponudne iger na srečo zgolj preko spleta. Ker to dejstvo, da so ponudniki iger na srečo v tem času izgubili zelo veliko prihodkov in tudi igralcev, ki se nikoli ne bodo vrnili, nakazuje potrebo po širši obravnavi. Sami smo se odločili, da izvedemo raziskavo med slovenskimi ponudniki iger na srečo in ugotovitve primerjamo s tistimi, ki so bile izvedene v letu 2019, ko je slovensko igralništvo poslovalo stabilno in celo beležilo postopno rast.

### Nekaj zgodovine igralništva na slovenskem

Fenomen igranja in igralništva oziroma iger na srečo ni nekaj novega. Legalno je na območju Slovenije prisoten že več stoletij. Igralništvo lahko opredelimo kot igranje iger z negotovim rezultatom, ki je (vsaj delno) naključno določen [4], in lahko domnevamo, da so stare kot človeštvo samo [5]. Igralništvo doživlja velike spremembe. Sedaj smo v obdobju spletnega igralništva. To obdobje se je začelo leta 1994, ko je vlada v Antigvi sprejela zakon, ki je omogočil vzpostavitev spletnih igralnic znotraj meja te države [6]. Možnost sodelovanja v spletnih igrah na srečo je rezultat tehnološkega napredka na področju interneta, na področju programske opreme za igralništvo in negotovih plačilnih sistemov. Ta dejavnost se bo v prihodnosti samo še bolj razvijala. Bloomberg uvršča igralništvo med največje industrije na svetu – na 12. mesto v letu 2016 [7].

Po značilnostih razvoja igralništva pri nas ločimo več obdobj [3]:

- **Plemiško obdobje do leta 1964.** Obdobje ko so se igralnice odpirale in zapirale. Ko pa so bile prisotne so bile namenjene zgolj petičnežem.
- **Elitistično obdobje od 1964–1984.** Kazinoji so v turističnih centrih, namenjeni elitni, izključno tuji klienteli. Prevladuje klasična igralniška ponudba. Kazinoji so nizko obdavčeni. Profiti se vlagajo v razvoj turistične infrastrukture. Poslujeta dva kazinoja v Portorožu in na Bledu.
- **Obdobje ekspanzionizma od 1985–1993.** Novi ponudnik kazino iger, HIT uvaja koncept igralniško zabaviščne ponudbe po ameriškem vzoru. Število igralnic in število gostov narašča. Igralništvo postaja ekonomsko pomemben in zato tudi za politiko zanimiv subjekt.
- **Obdobje prve stagnacije od 1993–1999.** Podjetniško politični konflikt povzroči moratorij razvoja. Nova zakonodaja uvede sistem koncesij. Davki se enormno povečajo. Igralniški produkt zastareva. Leta 1997 je sprejeta strategija razvoja igralništva Slovenije. Poslanstvo igralništva je v pospeševanju razvoja turistične ponudbe območij. Davčna politika še ni usklajena z razvojno. Relativno visoki davki in progresivna koncesijska lestvica. Slovenski kazinoji so obremenjeni bolj kot neposredna konkurenca (Luin 1999).
- **Koncesijsko obdobje od 1999–2007.** Podeljene so koncesije družbam, ki že poslujejo podeljene v juliju 1999. Investicije v širitev in posodabljanje ponudbe se že izvajajo. Igralništvo se postopoma preveč osredotoča na domače goste.
- **Obdobje druge stagnacije od 2007 do 2020.** Po letu 2007, ko se začne svetovna kriza in v Italiji odprejo VLT igralne salone začne v Sloveniji občutno upadanje prihodkov. Brez jasne strategije, kaj bi se želelo z igralniško dejavnostjo, pa dejavnost postopoma izgublja na pomenu.
- **Obdobje med in po virusu COVID-19 od 2020 dalje.** Zaradi koronavirusa COVID-19 se vse igralnice in igralni saloni zaprejo. Določen čas so občasno odprti in občasno zaprti. Ko se stanje normalizira in začnejo poslovati brez omejitev.

Prvi sistemski zakon, ki je urejal področje prirejanja iger na srečo, je bil v Sloveniji sprejet septembra 1965 (Ur. list SRS 29/65) in je veljal vse do sprejetja novega zakona o igrah na srečo decembra 1980 (Ur. list SRS 32/80).

Oba zakona sta imela nekaj skupnih značilnosti:

- Posebne igre na srečo so smele prirejati družbene organizacije, ki so pridobile posebno dovoljenje pristojnega republiškega organa;
- prireditelj je moral opravljati tudi neko drugo dejavnost (turistično, gostinsko ali kulturno-zabavno);
- igre na srečo so bile obravnavane kot popestritev in dopolnitev turistične ponudbe turističnega kraja;
- domačim državljanom je bilo prepovedano udeleževati se posebnih iger na srečo;
- nadzor nad to dejavnostjo ni bil v nobenem zakonu natančneje opredeljen in se s strani ministrstva, pristojnega za izdajanje dovoljenj, do leta 1994 tudi ni izvajal. Nadzor poslovanja je vršila Služba družbenega knjigovodstva.

Po osamosvojitvi leta 1991 je bila tudi na področju iger na srečo podana pobuda za sprejetje novega sistema zakona o igrah na srečo. Pričela se je parlamentarna procedura, ki se je zaključila s sprejetjem zakona v letu 1995 (Ur. list 27/95).

Pred sprejetjem omenjenega sistema zakona je bilo sprejetih nekaj začasnih zakonov, ki so urejali področje prirejanja posebnih iger na srečo in področje lastninjenja. Tako je bil julija 1993 sprejet *Zakon o začasni ureditvi prirejanja posebnih iger na srečo na igralnih avtomatih zunaj igralnic in o plačevanju takse na igralne avtomate (ZZUPP)*. S tem zakonom se je legaliziralo prirejanje iger na igralnih avtomatih v gostinskih obratih (Ur. list RS 67/93). V novembru 1993 je bil sprejet *Zakon o začasni ureditvi izdajanja dovoljenj za prirejanje posebnih iger na srečo ter za razširitev ali preselitev dejavnosti oziroma dela dejavnosti prirejanja posebnih iger na srečo (ZZUIDP)*, s katerim se je predvsem preprečilo izdajanje novih dovoljenj za prirejanje posebnih iger na srečo in selitve ter širjenje nove ponudbe pri prirediteljih, ki so dovoljenja že imeli (Ur. list RS 66/93).

*Zakon o začasni prepovedi lastninskega preoblikovanja pravnih oseb, ki prirejajo posebne igre na srečo*, je bil sprejet 3. junija 1994 (Ur. list RS 35/94). S tem zakonom so bile prepovedane vse statusne spremembe, ki predstavljajo kakršno koli spremembo v strukturi osnovnega kapitala, statusni obliki ali lastnini nad osnovnim kapitalom. Prireditelji tudi ne smejo prodajati, vlagati ali kakor koli razpolagati s sredstvi večje vrednosti, niti ne dajati ali najemati kreditov, če ti presegajo okvir rednega poslovanja. S tem zakonom se je prepovedalo tudi vsakršno razpolaganje z lastniškimi deleži ali delnicami pravnih oseb, izplačevanje dividend oziroma dobička in pridobivanje premoženjske koristi. Navedeni zakon je prenehal veljati z uveljavitvijo zakona, ki je uredil lastninsko preoblikovanje pravnih oseb, ki prirejajo posebne igre na srečo ter njihovo lastniško strukturo. Zakon je v celoti prenehal veljati, ko so se obstoječe pravne osebe, ki so prirejele posebne igre na srečo, lastninsko preoblikovale po zakonu, ki to ureja.

Slovenski parlament je 9. maja 1995 sprejel nov sistemski *Zakon o igrah na srečo* (Ur. list RS 27/95), ki je natančneje opredelil področja, prireditelje in predvsem nadzor nad prireditelji in igrami na srečo. V tem času je šlo za moderen zakon, ki je bil lahko zgled drugim državam. Kljub vsemu pa ga je bilo potrebno v zadnjih petindvajsetih letih nekajkrat dopolniti.

V letu 1997 dobimo strategijo razvoja v igralništvu na nacionalni ravni. Gre za temeljni dokument, ki pa se ni najbolje uveljavil v praksi. Zato Slovenija ne uspe izkoristiti vse prednosti, ki jo ima. Glede na geografsko lego bi morala intenzivneje tržiti izvozno igralništvo. Namesto tega pa se z odpiranjem igralnih salonov v prvi noveli zakona o igrah na srečo obrne tudi k domačemu prebivalstvu.

Leto 2001: kljub relativno kratkemu obdobju od uveljavitve ZIS-a so se kmalu pokazale potrebe po nekaterih spremembah, zato je tega leta stopil v veljavo *Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o igrah na srečo (ZIS-A)*, (UL RS 85/01). Ta vnaša v igralniško področje prepoved in umik prirejanja posebnih iger na srečo v gostinskih lokalih (npr. poker avtomati). Liberalizacija igralniške zakonodaje povzroči nastajanje velikega števila igralnih salonov. Pride do rojstva koncesij, ki se podeljujejo za igralnice (poznane kot velike koncesije) in igralne salone (male koncesije). Določeno je največje možno število koncesij za prirejanje iger na srečo in sicer 15 za igralnice, 45 za igralne salone in 2 za trajno prirejanje klasičnih iger na srečo. 3. čl. ZIS-a uvaja certificiranje igralnih naprav najkasneje v dveh letih od uveljavitve zakona. Leto 2004: Obvezna pridobitev licenc za vse igralniške delavce. Te licence so nekakšno zagotovilo o primerni usposobljenosti zaposlenih in njihovih moralnih kvalitetah<sup>1</sup>.

Leto 2005: Zakonodaja omogoča 15 velikih koncesij in 40 malih koncesij, ki pa nikoli niso bile v celoti podeljene, saj je interes predvsem na vzhodu zamrl. Ponudba se skoncentrira na severni in zahodni meji.

Leto 2010: Napisan je *Osnutek strategije razvoja iger na srečo* v RS, ki je bil obravnavan in se ga uporablja kot vodilo za delo.

Leto 2012: Z novelo so uredili nov status, saj se je pristojnosti »Urada Republike Slovenije za nadzor prirejanja iger na srečo« zaradi njegove ukinitve, preneslo na »Davčno upravo Republike Slovenije«.

## Raziskava o vplivu COVID-19 na poslovanje slovenskega igralništva

V okviru raziskave smo med slovenskimi podjetji, ki delujejo na področju prirejanja iger na srečo izvedli spletno anketo v obdobju med 18. novembrom 2020 in 10. februarjem 2021. Da bi povečali odzivnost, saj je bila ta v prvi fazi zelo slaba, smo spletno anketo v istem obdobju dopolnili s telefonskim anketiranjem, ki so ga izvajali študenti FUDŠ. Slabost je bila, ker smo anketirali čez praznike.

Podatke za potrebe naše raziskave smo zbirali s pomočjo enotnega anketnega vprašalnika. Spletni vprašalnik je bil postavljen v spletni aplikaciji 1ka, klasičen pa v wordu. Vprašalnik je vseboval 10 vprašanj. Vključeval je demografske podatke (dejavnost, število zaposlenih in kdo je vprašalnik izpolnjeval) in vprašanja, ki se nanašajo na predmet raziskave (Tabela 1: Demografija). Anketiranci so imeli možnost podati tudi odprte opisne odgovore. Ti odgovori bodo zelo koristili pri kreiranju bodočih tovrstnih raziskav.

V raziskavo smo vključili slovenska podjetja, ki delujejo na področju igralništva. Podatke o koncesiji smo dobili na spletni strani FURS. Podatke o podjetju pa iz baze Bizzi, za katere smo lahko pridobili elektronske naslove. Za velike delodajalce smo kontakte iskali posebej. Na dan 1. 1. 2021 je bilo takih podjetij 20, izvajajo igre na srečo in 6 večjih proizvajalcev opreme. Skupaj torej 26.

V tabeli je predstavljena distribucija podjetij glede to ali gre za klasične ali posebne igre na srečo. Na anketo se je odzvalo 20 podjetij. Demografske podatke pa je zaupalo 16. To je podobno, kot v raziskavi leta 2018 [3]. Tako je 81 % (14) takih, ki izvajajo posebne igre na srečo in 13 % (2 podjetji), ki proizvajajo igralniško opremo. Od tega 80 % takih, ki imajo enega ali več igralnih salonov. Odgovoril je tudi en predstavnik klasičnih iger na srečo. Odgovor je dal tudi največji koncesionar (nad 250 zaposlenih), kar daje raziskavi še večjo težo.

**Tabela 1: Demografija**

| Kateri opis najbolje velja za vašo dejavnost                                          | Frekvenca | Odstotek |
|---------------------------------------------------------------------------------------|-----------|----------|
| 1 (Posebne igre na srečo - (podjetje ima enega ali več igralnih salonov))             | 7         | 44 %     |
| 2 (Posebne igre na srečo - (podjetje ima eno ali več igralnic))                       | 5         | 31 %     |
| 3 (Posebne igre na srečo - (podjetje ima enega ali več igralnih salonov in igralnic)) | 1         | 6 %      |
| 4 (Klasične igre na srečo - loterija in športne stave)                                | 1         | 6 %      |
| 5 (Proizvodnja igralniške opreme)                                                     | 2         | 13 %     |
| Skupaj                                                                                | 16        | 100 %    |
| Koliko zaposlenih ima vaše podjetje                                                   |           |          |
| 1 (do 49 zaposlenih)                                                                  | 9         | 56 %     |
| 2 (od 50 do 249 zaposlenih)                                                           | 6         | 38 %     |
| 3 (nad 250 zaposlenih)                                                                | 1         | 6 %      |
| Skupaj                                                                                | 16        | 100 %    |

Samo anketo so izpolnjevali predstavniki najvišjega vodstva družbe. To pomeni, da so jo izpolnjevale osebe, ki imajo pregled nad poslovanjem. Iz tega lahko zaključimo, da so nam dajali odgovore dokaj kompetentni posamezniki, ki so seznanjeni s stanjem v slovenskem igralništvu, kar daje odgovorom visoko zanesljivost.

<sup>1</sup> Izenačitev z igralnicami EU

## Rezultati in ugotovitve

Z raziskavo smo najprej želeli ugotoviti (Tabela 2: Trenutno stanje), kako anketiranci ocenjujejo **trenutno stanje v poslovanju** (nanaša se na december 2020). Na splošno so ocenili stanje kot porazno. Anketiranci ocenjujejo stanje v poslovanju kot zelo slabo. Trditev (1 - POSLOVNI REZULTATI SO SE ZELO POSLABŠALI) je dobila »65 %« odgovorov in (2 - POSLOVNI REZULTATI SO SE POSLABŠALI) »35 %«. Še slabše ocenjujejo **stanje slovenskega igralništva**. Trditev (1 - POSLOVNI REZULTATI SO SE ZELO POSLABŠALI) je dobila »79 %« odgovorov in trditev (2 - POSLOVNI REZULTATI SO SE POSLABŠALI) je dobila »21 %« odgovorov. Nekoliko bolje ocenjujejo anketiranci **stanje igralniške panoge kot celote na svetovnem nivoju**. Trditev (1 - POSLOVNI REZULTATI SO SE ZELO POSLABŠALI) je dobila »55 %« odgovorov in trditev (2 - POSLOVNI REZULTATI SO SE POSLABŠALI) je dobila »40 %« odgovorov.

**Tabela 2: Trenutno stanje**

| Ali lahko na lestvici od 1 do 5 ocenite, ali so se poslovni rezultati v zadnjem letu poslabšali ali izboljšali? |           |          |           |          |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|----------|-----------|----------|
| Odgovori                                                                                                        | Frekvenca | Veljavni | Frekvenca | Veljavni |
| ... vašega podjetja ...                                                                                         |           |          |           |          |
| 1 (1 - POSLOVNI REZULTATI SO SE ZELO POSLABŠALI)                                                                | 13        | 65 %     | 13        | 65 %     |
| 2 (2 - POSLOVNI REZULTATI SO SE POSLABŠALI)                                                                     | 7         | 35 %     | 7         | 35 %     |
| 3 (3 - NITI IZBOLJŠALI NITI POSLABŠALI (NI SPREMENB))                                                           |           |          |           |          |
| 4 (4 - POSLOVNI REZULTATI SO SE IZBOLJŠALI)                                                                     |           |          |           |          |
| 5 (5 - POSLOVNI REZULTATI SO SE ZELO IZBOLJŠALI)                                                                |           |          |           |          |
| 6 (0 - NE VEM, NE MOREM OCENITI)                                                                                |           |          |           |          |
| Skupaj                                                                                                          | 20        | 100%     | 20        | 100%     |
| ... slovenske igralniške panoge ...                                                                             |           |          |           |          |
| 1 (1 - POSLOVNI REZULTATI SO SE ZELO POSLABŠALI)                                                                | 15        | 79 %     | 15        | 79 %     |
| 2 (2 - POSLOVNI REZULTATI SO SE POSLABŠALI)                                                                     | 4         | 21 %     | 4         | 21 %     |
| 3 (3 - NITI IZBOLJŠALI NITI POSLABŠALI (NI SPREMENB))                                                           |           |          |           |          |
| 4 (4 - POSLOVNI REZULTATI SO SE IZBOLJŠALI)                                                                     |           |          |           |          |
| 5 (5 - POSLOVNI REZULTATI SO SE ZELO IZBOLJŠALI)                                                                |           |          |           |          |
| 6 (0 - NE VEM, NE MOREM OCENITI)                                                                                |           |          |           |          |
| Skupaj                                                                                                          | 19        | 100%     | 19        | 100%     |
| ... igralniške panoge kot celote na svetovnem nivoju ...                                                        |           |          |           |          |
| 1 (1 - POSLOVNI REZULTATI SO SE ZELO POSLABŠALI)                                                                | 11        | 55 %     | 11        | 58 %     |
| 2 (2 - POSLOVNI REZULTATI SO SE POSLABŠALI)                                                                     | 8         | 40 %     | 8         | 42 %     |
| 3 (3 - NITI IZBOLJŠALI NITI POSLABŠALI (NI SPREMENB))                                                           |           |          |           |          |
| 4 (4 - POSLOVNI REZULTATI SO SE IZBOLJŠALI)                                                                     |           |          |           |          |
| 5 (5 - POSLOVNI REZULTATI SO SE ZELO IZBOLJŠALI)                                                                |           |          |           |          |
| 6 (0 - NE VEM, NE MOREM OCENITI)                                                                                | 1         | 5 %      |           |          |
| Skupaj                                                                                                          | 20        | 100 %    | 19        | 100 %    |

Tako lahko zaključimo, da pristojne osebe slovenske igralniške industrije **na splošno niso bile zadovoljne s stanjem**. Kje se skriva razlog njihovega nezadovoljstva, nam bodo pokazale ugotovitve v nadaljevanju.

Gibanje poslovnih rezultatov (Tabela 3: Gibanje poslovnih rezultatov) smo ugotavljali z vprašanjem: »Kakšen padec/porast prihodkov ste doživeli v primerjavi z lanskim letom, zaradi razmer s COVID-19?« Na splošno so vsem prihodki izredno padli. Največ na igralnih mizah in najmanj v spletnem igralništvu, loterijah, stavah in proizvodni igralniške opreme.

**Tabela 3: Gibanje poslovnih rezultatov**

| Kakšen padec/porast prihodkov ste doživeli v primerjavi z lanskim letom, zaradi razmer s COVID-19? |           |          |           |          |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|----------|-----------|----------|
| Odgovori                                                                                           | Frekvenca | Veljavni | Frekvenca | Veljavni |
| Igralni avtomati                                                                                   |           |          |           |          |
| 1 (Porast prihodkov)                                                                               |           |          |           |          |
| 2 (Enako poslovanje)                                                                               | 1         | 5 %      | 1         | 6 %      |
| 3 (Padec do 25 %)                                                                                  | 5         | 25 %     | 5         | 29 %     |
| 4 (Padec do 50 %)                                                                                  | 3         | 15 %     | 3         | 18 %     |
| 5 (Padec do 75 %)                                                                                  | 7         | 35 %     | 7         | 41 %     |
| 6 (Padec več kot 75 %)                                                                             | 1         | 5 %      | 1         | 6 %      |
| 7 (Nimam podatka oz. nimamo tega dela storitve)                                                    | 3         | 15 %     |           |          |
| Skupaj                                                                                             | 20        | 100 %    | 17        | 100 %    |
| Igralne mize                                                                                       |           |          |           |          |
| 1 (Porast prihodkov)                                                                               |           |          |           |          |
| 2 (Enako poslovanje)                                                                               |           |          |           |          |
| 3 (Padec do 25 %)                                                                                  | 1         | 5 %      | 1         | 14 %     |
| 4 (Padec do 50 %)                                                                                  | 2         | 11 %     | 2         | 29 %     |

|                                                 |    |       |    |       |
|-------------------------------------------------|----|-------|----|-------|
| 5 (Padec do 75 %)                               | 2  | 11 %  | 2  | 29 %  |
| 6 (Padec več kot 75 %)                          | 2  | 11 %  | 2  | 29 %  |
| 7 (Nimam podatka oz. nimamo tega dela storitve) | 12 | 63 %  |    |       |
| Skupaj                                          | 19 | 100 % | 7  | 100 % |
| Gostinska dejavnost                             |    |       |    |       |
| 1 (Porast prihodkov)                            |    |       |    |       |
| 2 (Enako poslovanje)                            | 1  | 5 %   | 1  | 8 %   |
| 3 (Padec do 25 %)                               | 1  | 5 %   | 1  | 8 %   |
| 4 (Padec do 50 %)                               | 2  | 11 %  | 2  | 17 %  |
| 5 (Padec do 75 %)                               | 4  | 21 %  | 4  | 33 %  |
| 6 (Padec več kot 75 %)                          | 4  | 21 %  | 4  | 33 %  |
| 7 (Nimam podatka oz. nimamo tega dela storitve) | 7  | 37 %  |    |       |
| Skupaj                                          | 19 | 100 % | 12 | 100 % |
| Stave                                           |    |       |    |       |
| 1 (Porast prihodkov)                            | 1  | 5 %   | 1  | 17 %  |
| 2 (Enako poslovanje)                            |    |       |    |       |
| 3 (Padec do 25 %)                               | 1  | 5 %   | 1  | 17 %  |
| 4 (Padec do 50 %)                               | 2  | 11 %  | 2  | 33 %  |
| 5 (Padec do 75 %)                               | 1  | 5 %   | 1  | 17 %  |
| 6 (Padec več kot 75 %)                          | 1  | 5 %   | 1  | 17 %  |
| 7 (Nimam podatka oz. nimamo tega dela storitve) | 13 | 68 %  |    |       |
| Skupaj                                          | 19 | 100 % | 6  | 100 % |
| Loterija                                        |    |       |    |       |
| 1 (Porast prihodkov)                            |    |       |    |       |
| 2 (Enako poslovanje)                            |    |       |    |       |
| 3 (Padec do 25 %)                               | 1  | 5 %   | 1  | 33 %  |
| 4 (Padec do 50 %)                               | 1  | 5 %   | 1  | 33 %  |
| 5 (Padec do 75 %)                               | 1  | 5 %   | 1  | 33 %  |
| 6 (Padec več kot 75 %)                          | 0  |       |    |       |
| 7 (Nimam podatka oz. nimamo tega dela storitve) | 16 | 84 %  |    |       |
| Skupaj                                          | 19 | 100 % | 3  | 100 % |
| Spletne igre na srečo                           |    |       |    |       |
| 1 (Porast prihodkov)                            | 2  | 11 %  | 2  | 50 %  |
| 2 (Enako poslovanje)                            | 1  | 5 %   | 1  | 25 %  |
| 3 (Padec do 25 %)                               |    |       |    |       |
| 4 (Padec do 50 %)                               |    |       |    |       |
| 5 (Padec do 75 %)                               |    |       |    |       |
| 6 (Padec več kot 75 %)                          | 1  | 5 %   | 1  | 25 %  |
| 7 (Nimam podatka oz. nimamo tega dela storitve) | 15 | 79 %  |    |       |
| Skupaj                                          | 19 | 100 % | 4  | 100 % |
| Proizvodnja igralniške opreme                   |    |       |    |       |
| 1 (Porast prihodkov)                            | 0  |       |    |       |
| 2 (Enako poslovanje)                            | 0  |       |    |       |
| 3 (Padec do 25 %)                               | 1  | 5 %   | 1  | 20 %  |
| 4 (Padec do 50 %)                               | 2  | 11 %  | 2  | 40 %  |
| 5 (Padec do 75 %)                               | 2  | 11 %  | 2  | 40 %  |
| 6 (Padec več kot 75 %)                          | 0  |       | 0  |       |
| 7 (Nimam podatka oz. nimamo tega dela storitve) | 14 | 74 %  |    |       |
| Skupaj                                          | 19 | 100 % | 5  | 100 % |

Večinoma so doživljali padce prihodkov do 75 % na vseh področjih z izjemo spletnih iger na srečo.

Nadalje nas je zanimalo (Tabela 4: Ukrepi), kakšne ukrepe so sprejeli. Ukrepa »Odpuščanje zaposlenih« se je posluževalo »17 %«, delno pa »39 %«, »44 %« anketirancev se tega ukrepa ni posluževalo. Ukrepa »Čakanje na delo« se je posluževalo »72 %«, delno pa »28 %«. Ukrepa »Skrajšan delovni čas« se je posluževalo »28 %«, delno pa »28 %«, »44 %« anketirancev se tega ukrepa ni posluževalo. Ukrepa »Najem kreditov« se je posluževalo »22 %«, delno pa »6 %«, »72 %« anketirancev se tega ukrepa ni posluževalo. Ukrepa »Odlog plačil« se je posluževalo »39 %«, delno pa »39 %«, »22 %« anketirancev se tega ukrepa ni posluževalo.

Tabela 4: Ukrepi

| Katerih ukrepov ste se posluževali za omejitev razmer v povezavi s COVID-19? |           |          |           |          |
|------------------------------------------------------------------------------|-----------|----------|-----------|----------|
| Odgovori                                                                     | Frekvenca | Veljavni | Frekvenca | Veljavni |
| Odpuščanje zaposlenih                                                        |           |          |           |          |
| 1 (Tega ukrepa smo se posluževali)                                           | 3         | 17 %     | 3         | 17 %     |
| 2 (Tega ukrepa smo se delno posluževali)                                     | 7         | 39 %     | 7         | 39 %     |
| 3 (Tega ukrepa se nismo posluževali)                                         | 8         | 44 %     | 8         | 44 %     |
| 4 (Vpišite besedilo)                                                         |           |          |           |          |
| Skupaj                                                                       | 18        | 100 %    | 18        | 100 %    |
| Čakanje na delo                                                              |           |          |           |          |
| 1 (Tega ukrepa smo se posluževali)                                           | 13        | 72 %     | 13        | 72 %     |
| 2 (Tega ukrepa smo se delno posluževali)                                     | 5         | 28 %     | 5         | 28 %     |
| 3 (Tega ukrepa se nismo posluževali)                                         |           |          |           |          |
| 4 (Vpišite besedilo)                                                         |           |          |           |          |
| Skupaj                                                                       | 18        | 100 %    | 18        | 100 %    |
| Skrajšan delovni čas                                                         |           |          |           |          |
| 1 (Tega ukrepa smo se posluževali)                                           | 5         | 28 %     | 5         | 28 %     |
| 2 (Tega ukrepa smo se delno posluževali)                                     | 5         | 28 %     | 5         | 28 %     |
| 3 (Tega ukrepa se nismo posluževali)                                         | 8         | 44 %     | 8         | 44 %     |
| 4 (Vpišite besedilo)                                                         |           |          |           |          |
| Skupaj                                                                       | 18        | 100 %    | 18        | 100 %    |
| Najem kreditov                                                               |           |          |           |          |
| 1 (Tega ukrepa smo se posluževali)                                           | 4         | 22 %     | 4         | 22 %     |
| 2 (Tega ukrepa smo se delno posluževali)                                     | 1         | 6 %      | 1         | 6 %      |
| 3 (Tega ukrepa se nismo posluževali)                                         | 13        | 72 %     | 13        | 72 %     |
| 4 (Vpišite besedilo)                                                         | 0         |          |           |          |
| Skupaj                                                                       | 18        | 100 %    | 18        | 100 %    |
| Odlog plačil                                                                 |           |          |           |          |
| 1 (Tega ukrepa smo se posluževali)                                           | 7         | 39 %     | 7         | 39 %     |
| 2 (Tega ukrepa smo se delno posluževali)                                     | 7         | 39 %     | 7         | 39 %     |
| 3 (Tega ukrepa se nismo posluževali)                                         | 4         | 22 %     | 4         | 22 %     |
| 4 (Vpišite besedilo)                                                         | 0         |          |           |          |
| Skupaj                                                                       | 18        | 100 %    | 18        | 100 %    |
| Drugo:                                                                       |           |          |           |          |
| 1 (Tega ukrepa smo se posluževali)                                           | 1         | 33 %     | 1         | 33 %     |
| 2 (Tega ukrepa smo se delno posluževali)                                     |           |          |           |          |
| 3 (Tega ukrepa se nismo posluževali)                                         |           |          |           |          |
| 4 (Vpišite besedilo)                                                         | 2         | 67 %     |           |          |
| Skupaj                                                                       | 3         | 100 %    | 1         | 33 %     |

Še boljši vpogled v poslovanje nam dajo problematični dejavniki poslovanja (Tabela 5: Problematični dejavniki poslovanja). Ugotavljali smo jih z vprašanjem: »Ali lahko na lestvici od 1 do 5 ocenite, kako problematični so za delovanje in rast vašega podjetja spodaj naštetih dejavniki.«

Dejavniki »Pogoji financiranja« predstavljajo veliko oviro. »Cene najema in nakupa zemljišč ter poslovnih prostorov in »Delovnopravna zakonodaja«, »Pomanjkanje ustrezno izobraženega igralniškega kadra«, enim predstavljajo veliko oviro, drugim pa ne saj nimajo ambicij po investiranju.

»Zagotavljanje infrastrukture (telefonija, internet, električna energija, voda, ceste)« ni ovira. »Obstoječa splošna zakonska in druga regulativa«, »Igralniška zakonodaja«, »Igralniški davki«, »Koncesijska dajatev«, »Možnost širjenja igralniške dejavnosti na nove lokacije«, »Možnost širjenja z drugo igralniško ponudbo« je velika ovira.

Tabela 5: Problematični dejavniki poslovanja

| Ali lahko na lestvici od 1 do 5 ocenite, kako problematični so za delovanje in rast vašega podjetja spodaj naštetih dejavniki: |           |          |           |          |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|----------|-----------|----------|
| Odgovori                                                                                                                       | Frekvenca | Veljavni | Frekvenca | Veljavni |
| Pogoji financiranja                                                                                                            |           |          |           |          |
| 1 (1 - TO NI OVIRA )                                                                                                           | 1         | 6 %      | 1         | 7 %      |
| 2 (2 - TO JE MAJHNA OVIRA)                                                                                                     |           |          |           |          |
| 3 (3 - NITI MAJHNA NITI ZNOSNA OVIRA)                                                                                          | 4         | 22 %     | 4         | 29 %     |
| 4 (4 - TO JE ŠE ZNOSNA OVIRA )                                                                                                 | 4         | 22 %     | 4         | 29 %     |
| 5 (5 - TO JE VELIKA OVIRA )                                                                                                    | 5         | 28 %     | 5         | 36 %     |
| 6 (0 - NE VEM, NE MOREM OCENIT)                                                                                                | 4         | 22 %     |           |          |
| Skupaj                                                                                                                         | 18        | 100 %    | 14        | 100 %    |
| Cene najema in nakupa zemljišč ter poslovnih prostorov                                                                         |           |          |           |          |
| 1 (1 - TO NI OVIRA )                                                                                                           | 3         | 17 %     | 3         | 25 %     |



|                                                                                       |    |       |    |       |
|---------------------------------------------------------------------------------------|----|-------|----|-------|
| 2 (2 - TO JE MAJHNA OVIRA)                                                            | 2  | 11 %  | 2  | 17 %  |
| 3 (3 - NITI MAJHNA NITI ZNOSNA OVIRA)                                                 | 1  | 6 %   | 1  | 8 %   |
| 4 (4 - TO JE ŠE ZNOSNA OVIRA )                                                        | 1  | 6 %   | 1  | 8 %   |
| 5 (5 - TO JE VELIKA OVIRA )                                                           | 5  | 28 %  | 5  | 42 %  |
| 6 (0 - NE VEM, NE MOREM OCENIT)                                                       | 6  | 33 %  |    |       |
| Skupaj                                                                                | 18 | 100 % | 12 | 100 % |
| Zagotavljanje infrastrukture (telefonija, internet, električna energija, voda, ceste) |    |       |    |       |
| 1 (1 - TO NI OVIRA )                                                                  | 8  | 44 %  | 8  | 47 %  |
| 2 (2 - TO JE MAJHNA OVIRA)                                                            | 3  | 17 %  | 3  | 18 %  |
| 3 (3 - NITI MAJHNA NITI ZNOSNA OVIRA)                                                 | 3  | 17 %  | 3  | 18 %  |
| 4 (4 - TO JE ŠE ZNOSNA OVIRA )                                                        | 1  | 6 %   | 1  | 6 %   |
| 5 (5 - TO JE VELIKA OVIRA )                                                           | 2  | 11 %  | 2  | 12 %  |
| 6 (0 - NE VEM, NE MOREM OCENIT)                                                       | 1  | 6 %   |    |       |
| Skupaj                                                                                | 18 | 100 % | 17 | 100 % |
| Obstoječa splošna zakonska in druga regulativa                                        |    |       |    |       |
| 1 (1 - TO NI OVIRA )                                                                  | 1  | 6 %   | 1  | 8 %   |
| 2 (2 - TO JE MAJHNA OVIRA)                                                            | 1  | 6 %   | 1  | 8 %   |
| 3 (3 - NITI MAJHNA NITI ZNOSNA OVIRA)                                                 | 4  | 22 %  | 4  | 31 %  |
| 4 (4 - TO JE ŠE ZNOSNA OVIRA )                                                        | 2  | 11 %  | 2  | 15 %  |
| 5 (5 - TO JE VELIKA OVIRA )                                                           | 5  | 28 %  | 5  | 38 %  |
| 6 (0 - NE VEM, NE MOREM OCENIT)                                                       | 5  | 28 %  |    |       |
| Skupaj                                                                                | 18 | 100 % | 13 | 100 % |
| Delovnoppravna zakonodaja                                                             |    |       |    |       |
| 1 (1 - TO NI OVIRA )                                                                  | 1  | 6 %   | 1  | 7 %   |
| 2 (2 - TO JE MAJHNA OVIRA)                                                            | 5  | 28 %  | 5  | 33 %  |
| 3 (3 - NITI MAJHNA NITI ZNOSNA OVIRA)                                                 | 3  | 17 %  | 3  | 20 %  |
| 4 (4 - TO JE ŠE ZNOSNA OVIRA )                                                        | 2  | 11 %  | 2  | 13 %  |
| 5 (5 - TO JE VELIKA OVIRA )                                                           | 4  | 22 %  | 4  | 27 %  |
| 6 (0 - NE VEM, NE MOREM OCENIT)                                                       | 3  | 17 %  |    |       |
| Skupaj                                                                                | 18 | 100 % | 15 | 100 % |
| Igralniška zakonodaja                                                                 |    |       |    |       |
| 1 (1 - TO NI OVIRA )                                                                  | 1  | 6 %   | 1  | 6 %   |
| 2 (2 - TO JE MAJHNA OVIRA)                                                            | 1  | 6 %   | 1  | 6 %   |
| 3 (3 - NITI MAJHNA NITI ZNOSNA OVIRA)                                                 | 4  | 22 %  | 4  | 22 %  |
| 4 (4 - TO JE ŠE ZNOSNA OVIRA )                                                        | 6  | 33 %  | 6  | 33 %  |
| 5 (5 - TO JE VELIKA OVIRA )                                                           | 4  | 22 %  | 4  | 22 %  |
| 6 (0 - NE VEM, NE MOREM OCENIT)                                                       | 2  | 11 %  |    |       |
| Skupaj                                                                                | 18 | 100 % | 18 | 100 % |
| Igralniški davki                                                                      |    |       |    |       |
| 1 (1 - TO NI OVIRA )                                                                  |    |       |    |       |
| 2 (2 - TO JE MAJHNA OVIRA)                                                            | 2  | 11 %  | 2  | 14 %  |
| 3 (3 - NITI MAJHNA NITI ZNOSNA OVIRA)                                                 | 1  | 6 %   | 1  | 7 %   |
| 4 (4 - TO JE ŠE ZNOSNA OVIRA )                                                        | 1  | 6 %   | 1  | 7 %   |
| 5 (5 - TO JE VELIKA OVIRA )                                                           | 10 | 56 %  | 10 | 71 %  |
| 6 (0 - NE VEM, NE MOREM OCENIT)                                                       | 4  | 22 %  |    |       |
| Skupaj                                                                                | 18 | 100 % | 14 | 100 % |
| Koncesijska dajatev                                                                   |    |       |    |       |
| 1 (1 - TO NI OVIRA )                                                                  | 1  | 6 %   | 1  | 7 %   |
| 2 (2 - TO JE MAJHNA OVIRA)                                                            | 1  | 6 %   | 1  | 7 %   |
| 3 (3 - NITI MAJHNA NITI ZNOSNA OVIRA)                                                 | 1  | 6 %   | 1  | 7 %   |
| 4 (4 - TO JE ŠE ZNOSNA OVIRA )                                                        | 1  | 6 %   | 1  | 7 %   |
| 5 (5 - TO JE VELIKA OVIRA )                                                           | 11 | 61 %  | 11 | 73 %  |
| 6 (0 - NE VEM, NE MOREM OCENIT)                                                       | 3  | 17 %  |    |       |
| Skupaj                                                                                | 18 | 100 % | 15 | 100 % |
| Aktualne politične razmere                                                            |    |       |    |       |
| 1 (1 - TO NI OVIRA )                                                                  |    |       |    |       |
| 2 (2 - TO JE MAJHNA OVIRA)                                                            |    |       |    |       |
| 3 (3 - NITI MAJHNA NITI ZNOSNA OVIRA)                                                 | 1  | 6 %   | 1  | 8 %   |
| 4 (4 - TO JE ŠE ZNOSNA OVIRA )                                                        | 3  | 18 %  | 3  | 23 %  |
| 5 (5 - TO JE VELIKA OVIRA )                                                           | 9  | 53 %  | 9  | 69 %  |
| 6 (0 - NE VEM, NE MOREM OCENIT)                                                       | 4  | 24 %  |    |       |
| Skupaj                                                                                | 17 | 100 % | 13 | 100 % |
| Omejevanje uporabe tobačnih izdelkov (prepoved kajenja v zaprtih prostorih)           |    |       |    |       |
| 1 (1 - TO NI OVIRA )                                                                  | 3  | 17 %  | 3  | 20 %  |
| 2 (2 - TO JE MAJHNA OVIRA)                                                            | 5  | 28 %  | 5  | 33 %  |
| 3 (3 - NITI MAJHNA NITI ZNOSNA OVIRA)                                                 | 2  | 11 %  | 2  | 13 %  |

|                                                         |    |       |    |       |
|---------------------------------------------------------|----|-------|----|-------|
| 4 (4 - TO JE ŠE ZNOSNA OVIRA )                          | 1  | 6 %   | 1  | 7 %   |
| 5 (5 - TO JE VELIKA OVIRA )                             | 4  | 22 %  | 4  | 27 %  |
| 6 (0 - NE VEM, NE MOREM OCENIT)                         | 3  | 17 %  |    |       |
| Skupaj                                                  | 18 | 100 % | 15 | 100 % |
| Reklamiranje igralniške dejavnosti                      |    |       |    |       |
| 1 (1 - TO NI OVIRA )                                    | 5  | 28 %  | 5  | 29 %  |
| 2 (2 - TO JE MAJHNA OVIRA)                              | 2  | 11 %  | 2  | 12 %  |
| 3 (3 - NITI MAJHNA NITI ZNOSNA OVIRA)                   | 3  | 17 %  | 3  | 18 %  |
| 4 (4 - TO JE ŠE ZNOSNA OVIRA )                          | 2  | 11 %  | 2  | 12 %  |
| 5 (5 - TO JE VELIKA OVIRA )                             | 5  | 28 %  | 5  | 29 %  |
| 6 (0 - NE VEM, NE MOREM OCENIT)                         | 1  | 6 %   |    |       |
| Skupaj                                                  | 18 | 100 % | 17 | 100 % |
| Možnost širjenja igralniške dejavnosti na nove lokacije |    |       |    |       |
| 1 (1 - TO NI OVIRA )                                    | 4  | 22 %  | 4  | 29 %  |
| 2 (2 - TO JE MAJHNA OVIRA)                              | 1  | 6 %   | 1  | 7 %   |
| 3 (3 - NITI MAJHNA NITI ZNOSNA OVIRA)                   | 0  | 0 %   | 0  | 0 %   |
| 4 (4 - TO JE ŠE ZNOSNA OVIRA )                          | 3  | 17 %  | 3  | 21 %  |
| 5 (5 - TO JE VELIKA OVIRA )                             | 6  | 33 %  | 6  | 43 %  |
| 6 (0 - NE VEM, NE MOREM OCENIT)                         | 4  | 22 %  |    |       |
| Skupaj                                                  | 18 | 100 % | 14 | 100 % |
| Možnost širjenja z drugo igralniško ponudbo             |    |       |    |       |
| 1 (1 - TO NI OVIRA )                                    | 2  | 11 %  | 2  | 13 %  |
| 2 (2 - TO JE MAJHNA OVIRA)                              | 3  | 17 %  | 3  | 20 %  |
| 3 (3 - NITI MAJHNA NITI ZNOSNA OVIRA)                   | 1  | 6 %   | 1  | 7 %   |
| 4 (4 - TO JE ŠE ZNOSNA OVIRA )                          | 3  | 17 %  | 3  | 20 %  |
| 5 (5 - TO JE VELIKA OVIRA )                             | 6  | 33 %  | 6  | 40 %  |
| 6 (0 - NE VEM, NE MOREM OCENIT)                         | 3  | 17 %  |    |       |
| Skupaj                                                  | 18 | 100 % | 15 | 100 % |
| Dostop do najnovejše igralniške tehnologije             |    |       |    |       |
| 1 (1 - TO NI OVIRA )                                    | 5  | 28 %  | 5  | 31 %  |
| 2 (2 - TO JE MAJHNA OVIRA)                              | 3  | 17 %  | 3  | 19 %  |
| 3 (3 - NITI MAJHNA NITI ZNOSNA OVIRA)                   | 2  | 11 %  | 2  | 13 %  |
| 4 (4 - TO JE ŠE ZNOSNA OVIRA )                          | 4  | 22 %  | 4  | 25 %  |
| 5 (5 - TO JE VELIKA OVIRA )                             | 2  | 11 %  | 2  | 13 %  |
| 6 (0 - NE VEM, NE MOREM OCENIT)                         | 2  | 11 %  |    |       |
| Skupaj                                                  | 18 | 100 % | 16 | 100 % |
| Pomanjkanje ustrezno izobraženega igralniškega kadra    |    |       |    |       |
| 1 (1 - TO NI OVIRA )                                    | 0  | 0 %   |    |       |
| 2 (2 - TO JE MAJHNA OVIRA)                              | 7  | 39 %  | 7  | 44 %  |
| 3 (3 - NITI MAJHNA NITI ZNOSNA OVIRA)                   | 3  | 17 %  | 3  | 19 %  |
| 4 (4 - TO JE ŠE ZNOSNA OVIRA )                          | 3  | 17 %  | 3  | 19 %  |
| 5 (5 - TO JE VELIKA OVIRA )                             | 3  | 17 %  | 3  | 19 %  |
| 6 (0 - NE VEM, NE MOREM OCENIT)                         | 2  | 11 %  |    |       |
| Skupaj                                                  | 18 | 100 % | 16 | 100 % |

Nadalje (Tabela 6: Normalizacija stanja) nas je zanimalo kdaj računajo da se bo stanje normalizirali. To smo spraševali s vprašanjem »Kakšno rast prihodkov napovedujete za naslednje leto v primerjavi s tem letom v primeru, da pride do normalizacije razmer s COVID-19?« Pri igralnih avtomatih so napovedovali rast med 20 in 40 %, Igralne mize do 60 %, Gostinska dejavnost do 80 %, Stave 60 %, loterija 60 %, Spletne igre 20 % rast, Proizvodnja igralniške opreme 30 % rast.

Tabela 6: Normalizacija stanja

| Kakšno rast prihodkov napovedujete za naslednje leto v primerjavi s tem letom v primeru, da pride do normalizacije razmer s COVID-19? |           |          |           |          |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|----------|-----------|----------|
| Odgovori                                                                                                                              | Frekvenca | Veljavni | Frekvenca | Veljavni |
| Igralni avtomati                                                                                                                      |           |          |           |          |
| 1 (Enak obseg kot letos)                                                                                                              | 1         | 6 %      | 1         | 7 %      |
| 2 (Rast do 10 %)                                                                                                                      | 2         | 13 %     | 2         | 14 %     |
| 3 (Rast do 20 %)                                                                                                                      | 4         | 25 %     | 4         | 29 %     |
| 4 (Rast do 40 %)                                                                                                                      | 4         | 25 %     | 4         | 29 %     |
| 5 (Rast do 60 %)                                                                                                                      | 1         | 6 %      | 1         | 7 %      |
| 6 (Rast do 80 %)                                                                                                                      |           |          |           |          |
| 7 (Rast več kot 80 %)                                                                                                                 |           |          |           |          |
| 8 (Normalizacijo glede na leto 2019)                                                                                                  | 2         | 13 %     | 2         | 14 %     |
| 9 (Nimam podatka oz. nimamo tega dela storitve)                                                                                       | 2         | 13 %     |           |          |
| Skupaj                                                                                                                                | 16        | 100 %    | 14        | 100 %    |



|                                                 |    |       |    |       |
|-------------------------------------------------|----|-------|----|-------|
| Igralne mize                                    |    |       |    |       |
| 1 (Enak obseg kot letos)                        | 1  | 7 %   | 1  | 14 %  |
| 2 (Rast do 10 %)                                | 1  | 7 %   | 1  | 14 %  |
| 3 (Rast do 20 %)                                | 2  | 13 %  | 2  | 29 %  |
| 4 (Rast do 40 %)                                | 1  | 7 %   | 1  | 14 %  |
| 5 (Rast do 60 %)                                | 2  | 13 %  | 2  | 29 %  |
| 6 (Rast do 80 %)                                |    |       |    |       |
| 7 (Rast več kot 80 %)                           |    |       |    |       |
| 8 (Normalizacijo glede na leto 2019)            |    |       |    |       |
| 9 (Nimam podatka oz. nimamo tega dela storitve) | 8  | 53 %  |    |       |
| Skupaj                                          | 15 | 100 % | 7  | 100 % |
| Gostinska dejavnost                             |    |       |    |       |
| 1 (Enak obseg kot letos)                        | 2  | 13 %  | 2  | 13 %  |
| 2 (Rast do 10 %)                                | 3  | 19 %  | 3  | 20 %  |
| 3 (Rast do 20 %)                                | 1  | 6 %   | 1  | 7 %   |
| 4 (Rast do 40 %)                                | 3  | 19 %  | 3  | 20 %  |
| 5 (Rast do 60 %)                                | 3  | 19 %  | 3  | 20 %  |
| 6 (Rast do 80 %)                                | 2  | 13 %  | 2  | 13 %  |
| 7 (Rast več kot 80 %)                           |    |       |    |       |
| 8 (Normalizacijo glede na leto 2019)            | 1  | 6 %   | 1  | 7 %   |
| 9 (Nimam podatka oz. nimamo tega dela storitve) | 1  | 6 %   |    |       |
| Skupaj                                          | 16 | 100 % | 15 | 100 % |
| Stave                                           |    |       |    |       |
| 1 (Enak obseg kot letos)                        | 1  | 7 %   | 1  | 17 %  |
| 2 (Rast do 10 %)                                |    |       |    |       |
| 3 (Rast do 20 %)                                | 1  | 7 %   | 1  | 17 %  |
| 4 (Rast do 40 %)                                | 2  | 13 %  | 2  | 33 %  |
| 5 (Rast do 60 %)                                |    |       |    |       |
| 6 (Rast do 80 %)                                |    |       |    |       |
| 7 (Rast več kot 80 %)                           | 2  | 13 %  | 2  | 33 %  |
| 8 (Normalizacijo glede na leto 2019)            |    |       |    |       |
| 9 (Nimam podatka oz. nimamo tega dela storitve) | 9  | 60 %  |    |       |
| Skupaj                                          | 15 | 100 % | 6  | 100 % |
| Loterija                                        |    |       |    |       |
| 1 (Enak obseg kot letos)                        |    |       |    |       |
| 2 (Rast do 10 %)                                |    |       |    |       |
| 3 (Rast do 20 %)                                | 1  | 7 %   | 1  | 33 %  |
| 4 (Rast do 40 %)                                |    |       |    |       |
| 5 (Rast do 60 %)                                |    |       |    |       |
| 6 (Rast do 80 %)                                | 1  | 7 %   | 1  | 33 %  |
| 7 (Rast več kot 80 %)                           | 1  | 7 %   | 1  | 33 %  |
| 8 (Normalizacijo glede na leto 2019)            |    |       |    |       |
| 9 (Nimam podatka oz. nimamo tega dela storitve) | 11 | 79 %  |    |       |
| Skupaj                                          | 14 | 100 % | 3  | 100 % |
| Spletne igre na srečo                           |    |       |    |       |
| 1 (Enak obseg kot letos)                        | 1  | 7 %   | 1  | 17 %  |
| 2 (Rast do 10 %)                                |    |       |    |       |
| 3 (Rast do 20 %)                                | 2  | 13 %  | 2  | 33 %  |
| 4 (Rast do 40 %)                                | 0  | 0 %   |    |       |
| 5 (Rast do 60 %)                                | 3  | 20 %  | 3  | 50 %  |
| 6 (Rast do 80 %)                                | 0  | 0 %   |    |       |
| 7 (Rast več kot 80 %)                           | 0  | 0 %   |    |       |
| 8 (Normalizacijo glede na leto 2019)            | 0  | 0 %   |    |       |
| 9 (Nimam podatka oz. nimamo tega dela storitve) | 9  | 60 %  |    |       |
| Skupaj                                          | 15 | 100 % | 6  | 100 % |
| Proizvodnja igralniške opreme                   |    |       |    |       |
| 1 (Enak obseg kot letos)                        |    |       |    |       |
| 2 (Rast do 10 %)                                | 2  | 13 %  | 2  | 33 %  |
| 3 (Rast do 20 %)                                | 1  | 7 %   | 1  | 17 %  |
| 4 (Rast do 40 %)                                | 2  | 13 %  | 2  | 33 %  |
| 5 (Rast do 60 %)                                | 1  | 7 %   | 1  | 17 %  |
| 6 (Rast do 80 %)                                |    |       |    |       |
| 7 (Rast več kot 80 %)                           |    |       |    |       |
| 8 (Normalizacijo glede na leto 2019)            |    |       |    |       |
| 9 (Nimam podatka oz. nimamo tega dela storitve) | 9  | 60 %  |    |       |
| Skupaj                                          | 15 | 100 % | 6  | 100 % |

V zadnjem sklopu nas je zanimalo kakšne spremembe pričakujejo (Tabela 7: Spremembe igralniške ureditve). Ugotavljali smo jih z vprašanjem: »Ali lahko na lestvici od 1 do 5 ocenite, ali bi spodaj naštetih dejavniki morali biti deležni spremembe.«

Tako so v prejšnjem sklopu trditev izpostavili da je obdavčitev previsoka so tu (Tabela 7: Spremembe igralniške ureditve) mnenja da bi morali obdavčitev urediti, da bi bila konkurenčna. Nadaljnje bi morali novelirati igralniško zakonsko in drugo regulativo, regulativi bi morali upoštevati vse sodobne rešitve e-igralništva. Tudi bodoča usmerjenost mora biti čezmejna. Nekoliko manj so si enotni glede dostopa slovenskih državljanov do iger na srečo ter do ukinitve prepovedi kajenja v zaprtih prostorih.

**Tabela 7: Spremembe igralniške ureditve**

| Ali lahko na lestvici od 1 do 5 ocenite, ali bi spodaj naštetih dejavniki morali biti deležni spremembe:                                            |           |          |           |          |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|----------|-----------|----------|
| Odgovori                                                                                                                                            | Frekvenca | Veljavni | Frekvenca | Veljavni |
| Obstoječa zakonska in druga regulativa bi se morala novelirati                                                                                      |           |          |           |          |
| 1 (1 - SPLOH SE NE STRINJAM)                                                                                                                        |           |          |           |          |
| 2 (2 - NE STRINJAM SE)                                                                                                                              |           |          |           |          |
| 3 (3 - NITI SE NE STRINJAM NITI SE STRINJAM)                                                                                                        | 3         | 19 %     | 3         | 23 %     |
| 4 (4 - STRINJAM SE)                                                                                                                                 | 4         | 25 %     | 4         | 31 %     |
| 5 (5 - POPOLNOMA SE STRINJAM)                                                                                                                       | 6         | 38 %     | 6         | 46 %     |
| 6 (0 - NE VEM, NE MOREM OCENITI)                                                                                                                    | 3         | 19 %     |           |          |
| Skupaj                                                                                                                                              | 16        | 100 %    | 13        | 100 %    |
| Igralniška regulativa bi morala upoštevati sodobne rešitve e-igralništva                                                                            |           |          |           |          |
| 1 (1 - SPLOH SE NE STRINJAM)                                                                                                                        |           |          |           |          |
| 2 (2 - NE STRINJAM SE)                                                                                                                              |           |          |           |          |
| 3 (3 - NITI SE NE STRINJAM NITI SE STRINJAM)                                                                                                        |           |          |           |          |
| 4 (4 - STRINJAM SE)                                                                                                                                 | 6         | 38 %     | 6         | 43 %     |
| 5 (5 - POPOLNOMA SE STRINJAM)                                                                                                                       | 8         | 50 %     | 8         | 57 %     |
| 6 (0 - NE VEM, NE MOREM OCENITI)                                                                                                                    | 2         | 13 %     |           |          |
| Skupaj                                                                                                                                              | 16        | 100 %    | 14        | 100 %    |
| Igralniška obdavčitev (tu so mišljeni davki in koncesijska dajatev) bi morala biti bolj konkurenčna (nižja ali vsaj enaka, kot v sosednjih državah) |           |          |           |          |
| 1 (1 - SPLOH SE NE STRINJAM)                                                                                                                        |           |          |           |          |
| 2 (2 - NE STRINJAM SE)                                                                                                                              |           |          |           |          |
| 3 (3 - NITI SE NE STRINJAM NITI SE STRINJAM)                                                                                                        |           |          |           |          |
| 4 (4 - STRINJAM SE)                                                                                                                                 | 2         | 13 %     | 2         | 14 %     |
| 5 (5 - POPOLNOMA SE STRINJAM)                                                                                                                       | 12        | 75 %     | 12        | 86 %     |
| 6 (0 - NE VEM, NE MOREM OCENITI)                                                                                                                    | 2         | 13 %     |           |          |
| Skupaj                                                                                                                                              | 16        | 100 %    | 14        | 100 %    |
| Država bi morala bolj spodbujati čezmejno igralništvo (pridobivanje igralcev, ki niso rezidenti RS)                                                 |           |          |           |          |
| 1 (1 - SPLOH SE NE STRINJAM)                                                                                                                        |           |          |           |          |
| 2 (2 - NE STRINJAM SE)                                                                                                                              |           |          |           |          |
| 3 (3 - NITI SE NE STRINJAM NITI SE STRINJAM)                                                                                                        | 1         | 6 %      | 1         | 7 %      |
| 4 (4 - STRINJAM SE)                                                                                                                                 | 2         | 13 %     | 2         | 14 %     |
| 5 (5 - POPOLNOMA SE STRINJAM)                                                                                                                       | 11        | 69 %     | 11        | 79 %     |
| 6 (0 - NE VEM, NE MOREM OCENITI)                                                                                                                    | 2         | 13 %     |           |          |
| Skupaj                                                                                                                                              | 16        | 100 %    | 14        | 100 %    |
| V igralnicah bi morali sprostiti uporabo tobačnih izdelkov (ukinitve prepovedi kajenja v zaprtih prostorih)                                         |           |          |           |          |
| 1 (1 - SPLOH SE NE STRINJAM)                                                                                                                        | 3         | 19 %     | 3         | 21 %     |
| 2 (2 - NE STRINJAM SE)                                                                                                                              | 1         | 6 %      | 1         | 7 %      |
| 3 (3 - NITI SE NE STRINJAM NITI SE STRINJAM)                                                                                                        | 2         | 13 %     | 2         | 14 %     |
| 4 (4 - STRINJAM SE)                                                                                                                                 | 3         | 19 %     | 3         | 21 %     |
| 5 (5 - POPOLNOMA SE STRINJAM)                                                                                                                       | 5         | 31 %     | 5         | 36 %     |
| 6 (0 - NE VEM, NE MOREM OCENITI)                                                                                                                    | 2         | 13 %     |           |          |
| Skupaj                                                                                                                                              | 16        | 100 %    | 14        | 100 %    |
| Slovenska igralniška dejavnost bi morala biti deležna skupnega reklamiranja igralniške dejavnosti                                                   |           |          |           |          |
| 1 (1 - SPLOH SE NE STRINJAM)                                                                                                                        | 1         | 6 %      | 1         | 7 %      |
| 2 (2 - NE STRINJAM SE)                                                                                                                              | 4         | 25 %     | 4         | 29 %     |
| 3 (3 - NITI SE NE STRINJAM NITI SE STRINJAM)                                                                                                        | 5         | 31 %     | 5         | 36 %     |
| 4 (4 - STRINJAM SE)                                                                                                                                 | 2         | 13 %     | 2         | 14 %     |
| 5 (5 - POPOLNOMA SE STRINJAM)                                                                                                                       | 2         | 13 %     | 2         | 14 %     |
| 6 (0 - NE VEM, NE MOREM OCENITI)                                                                                                                    | 2         | 13 %     |           |          |
| Skupaj                                                                                                                                              | 16        | 100 %    | 14        | 100 %    |
| Slovenskim državljanom bi moral biti dostop do iger na srečo bolj omejen                                                                            |           |          |           |          |
| 1 (1 - SPLOH SE NE STRINJAM)                                                                                                                        | 7         | 44 %     | 7         | 47 %     |
| 2 (2 - NE STRINJAM SE)                                                                                                                              | 5         | 31 %     | 5         | 33 %     |
| 3 (3 - NITI SE NE STRINJAM NITI SE STRINJAM)                                                                                                        | 1         | 6 %      | 1         | 7 %      |
| 4 (4 - STRINJAM SE)                                                                                                                                 | 1         | 6 %      | 1         | 7 %      |

|                                  |    |       |    |       |
|----------------------------------|----|-------|----|-------|
| 5 (5 - POPOLNOMA SE STRINJAM)    | 1  | 6 %   | 1  | 7 %   |
| 6 (0 - NE VEM, NE MOREM OCENITI) | 1  | 6 %   |    |       |
| Skupaj                           | 16 | 100 % | 15 | 100 % |

## Sklepna misel

Iz raziskave je razvidno, da slovenska igralniška podjetja delujejo v okolju, ki ni naklonjeno temu, da bi se dejavnost razvijala. Vsekakor to ni spodbudno. Slab signal je bil tudi ukinitve UNPIS-a v letu 2012. Urad je namreč v preteklosti odigral pomembno vlogo pri nadzoru nad izvajanjem iger na srečo.

V prvem koronskem letu so jim zelo padli prihodki. Posluževali so se različnih ukrepov da bi podjetje ohranili pri življenju. Tako kot največji problem vidijo obdavčitev in neživiljenjskost regulative. To v celoti drži, saj je obdavčitev primerjalno gledano glede na sosednje države dokaj visoka. Glede na izvozno usmerjenost slovenske ponudbe bi morali stremeti k bolj življenjski obdavčitvi. Poleg tega bi morali bolj razvojno gledati na razvoj spletnega igralništva. Tu je Slovenija zelo v zaostanku pred ostalimi državami.

Nadalje navajajo, da nimajo dovolj usposobljenega kadra. V Sloveniji nobene šole, ki bi se na ravni srednje šole specializirano ukvarjala z igralniškim kadrom. Tako se zaposlujejo v igralništvu kadri vseh smeri. Posledično so premalo strokovno usposobljeni. Na samih podjetjih je, da jih kasneje usposobijo. V nekaterih so v preteklosti imeli igralniške šole, ki pa so jih po krizi v letu 2007 zaradi racionalizacije poslovanja ukinili. Tudi tu bi država morala več postoriti.

Namen prispevka ni bil podajati receptov. Želeli smo pripraviti le presek nekega stanja med COVID-19. Ko pa se bo stanje ponovno normaliziralo bi morali raziskavo ponoviti. Ta raziskava pa bi morala biti izhodišče za pripravo nove strategije slovenskega igralništva.

## Viri, literatura in opombe:

1. Vesenjaj P, Luin D (1997) Strategija razvoja igralništva Slovenije. Ministrstvo za gospodarske dejavnosti, Sektor za turizem, Ljubljana
2. (2011) Zakon o igrah na srečo (ZIS-UPB3). In: Ur. List RS, št. 14/11.
3. Raspor A, Luin D, Vodopivec M, Macur M (2020) Vzpon in zaton slovenskega čezmejnega igralništva . 1 spletni vir (1 datoteka PDF (XVIII, 534 ))
4. Bolen DW, Boyd WH (1968) Gambling and the gambler: A review and preliminary findings. Arch Gen Psychiatry 18:617–630
5. Kuss DJ, Griffiths M (2012) Internet gambling addiction. V: Encycl. cyber Behav. IGI Global, str 735–753
6. Cotte J, Latour KA (2008) Blackjack in the kitchen: Understanding online versus casino gambling. J Consum Res 35:742–758
7. Bloomberg (2016) Bloomberg Industry Market Leaders.
8. Zakon o igrah na srečo. Uradni list RS 27/95
9. Zakon o igrah na srečo (ZIS). Uradni list RS 32/80
10. Zakon o začasnih ureditvi prirejanja posebnih iger na srečo na igralnih avtomatih zunaj igralnic in o plačevanju takse na igralne avtomate (ZZUPP). Uradni list RS 35/95
11. Zakon o posebnem prometnem davku od posebnih iger na srečo. Uradni list RS 67/93
12. Zakon o začasnih ureditvi izdajanja dovoljenj za prirejanje posebnih iger na srečo ter za razširitev ali preselitev dejavnosti oziroma dela dejavnosti prirejanja posebnih iger na srečo (ZZUIDP). Uradni list RS 66/93
13. Zakon o začasnih prepovedi lastninskega preoblikovanja pravnih oseb, ki prirejajo posebne igre na srečo. Uradni list 35/94
14. (2001) Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o igrah na srečo – ZIS-A. In: Ur. List RS, št. 85/01.
15. Osnutek strategije razvoja iger na srečo.